گزارش کوتاه

مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران
دوره نوزدهم شماره ۶۹ فروردین و اردیبهشت سال ۱۳۸۸ (۷۸-۷۳)

بررسی میزان آگاهی و نگرش تعدادی از اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران درباره قرآن سال ۱۳۸۷-۱۳۸۶

محمدباقر محمدی لائینی[۱] محمد آزادبخت[۲] سیدحمزه حسینی[۳] پدرام پزشکان[۴]

چکیده

سابقه و هدف : فقر معنوی، دوری از هدف حقیقی، تسلیم و شکست در مقابل تهاجم فرهنگی بیگانه یکی از نگرانی‌های مهم خانواده‌ها، دلسوزان و مربیان جامعه است. بدون شک آگاهی و نگرش مثبت قرآنی موجب ارتقای سطح معنوی، تأمین بهداشت و امنیت روانی، شناخت و رسیدن به غایت حقیقی خلقت و صیانت در برابر تهاجم فرهنگی بیگانه می‌شود. هدف این پژوهش بررسی میزان آگاهی و نگرش تعدادی از اعضای هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران درباره قرآن و یافتن نقاط قوت و ضعف دراین زمینه به منظور برنامه‌ریزی فرهنگی است.

مواد و روش ها : این تحقیق یک مطالعه مقطعی است که در آن ۸۸ نفر از اعضای هیأت علمی به‌وسیله پرسشنامه محقق ساخته‌که روایی و پایایی آن به تایید رسید، از نظر میزان آگاهی و نگرش درباره قرآن مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این مطالعه در دانشگاه علوم پزشکی مازندران و در سال ۱۳۸۶انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون های آنالیز واریانس و تی تست استفاده شد.

یافته ها : در این مطالعه ۸۸ نفر از اساتید مورد بررسی قرار گرفته‌اند. جنسیت و تأهل تأثیری در نمره آزمون قرآنی نداشت. در حیطه فعالیت و وضعیت استخدامی تفاوت معناداری در نمره آزمون قرآنی یافت شد ($P<۰/۰۰۱$). در مجموع افرادی که نمره آزمون قرآنی بالاتری داشتند، دارای مشخصات خاصی بودند که به تفکیک استخراج شد.

استنتاج : در کل چنین به نظر می‌رسد که آموزش قرآن در سنین کمتر ۱۰ سال، شرکت در جلسات تفسیر قرآن و همچنین مطالعه معنای قرآن هنگام قرائت و داشتن تفسیر قرآن در منزل و مطالعه آن می‌تواند نقش مؤثری در ارتقاء آگاهی و نگرش اعضای هیأت علمی درباره قرآن داشته باشد.

واژه‌های کلیدی: قرآن، آگاهی، نگرش، هیأت علمی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران

مقدمه

قرآن مجید همواره بهترین‌ها را به انسان نشان می‌دهد (ان هذا القرآن یهدی للتی هی اقوم) (۱). در حدیث معروف ثقلین تمسک به قرآن و عترت مایه حفاظت از گمراهی معرفی شده است(۲). و به فرموده

مولف مسئول: دکتر محمدباقر محمدی لائینی- ساری، سه راه جویبار گروه معارف دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۱. دکترای علوم حوزوی، استادیار گروه معارف دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۲. دکترای فارماکوگنوزی، استاد دانشکده داروسازی، عضو مرکز تحقیقات طب سنتی و مکمل دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۳. متخصص روانپزشکی، دانشیار دانشکده پزشکی، عضو مرکز تحقیقات روانپزشکی و علوم رفتاری دانشگاه علوم پزشکی مازندران
۴. پزشک عمومی دانشگاه علوم پزشکی مازندران
تاریخ دریافت : ۸۷/۵/۱۵ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات : ۸۷/۶/۳۱ تاریخ تصویب : ۸۸/۲/۲

www.SID.ir
[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-12]

حضرت علی(ع) همنشینی با قرآن بر هدایت انسان افزوده و از کوردلی و گمراهی اش می کاهد(۳). آقای جان دیون پورت به تأثیر قرآن در پیدایش روح قرآن و پرهیزکاری اعتراف دارد(۴). یک کشیش امریکایی علت مسلمان شدن خود را تأثیر فوق‌العاده آیه " ذلک الکتاب لا ریب فیه هدی للمتقین " می‌داند. تحقیقات نشان می‌دهد که دین و معنویت، گمشده امروز انسان‌ها است. براساس تحقیق پروژه اینترنتی " پیو" ۶۴ درصد امریکایی‌ها به منظور رسیدن به اهداف معنوی و دینی از کامپیوتر استفاده می کنند و بر اساس گزارش سایت گوگل عبارت «خدا کیست؟» طی سال گذشته میلادی بیشتر از هر عبارت دیگری جستجو شده است(۵).

ویل دورانت از معارف جامع قرآن سخن گفته است(۶). همچنین دکتر عبدالحسین زرین کوب به نقش قرآن و توصیه پیامبر(ص) در تحقق تمدن عظیم اسلامی اشاره کرده است(۸-۷). در برخی از تحقیقات به عمل آمده نقش مؤثر قرائت و فهم قرآن در مقابله با استرس، همچنین نقش حفظ وقرائت قرآن درکاهش میزان افسردگی اثبات شده است(۱۰،۹). پس جا دارد که پیامبر اسلام(ص) از بی‌توجهی امتش نسبت به قرآن شاکی باشد (و قال الرسول یا رب ان قومی اتخذوا هذا القرآن مهجورا)(۱).

ازطرفی دیگرگرچه عواملی همچون‌کارهای عام‌المنفعه، خدمات اجتماعی و همچنین رفتار بزرگسالان در رشد اخلاقی دانشجویان مؤثر است(۱۲،۱۱) اما نقش استاد و معلم در این امر فوق‌العاده است(۱۳). و به قول وارن لیتل زمانی که از دانشجویان در مورد نقاط قوت و ضعف دانشگاه‌هایشان سوأل می‌شود، آنها از نقاط ضعف و قوت استاد صحبت می کنند(۱۴) بدین جهت است که گاهی اوقات در دانشگاه‌ها در زمینه میزان آشنایی و آگاهی اساتید در زمینه‌های مختلف تست و تحقیق به عمل می‌آید(۱۵،۱۶). بنابراین در زمینه آشنایی با قرآن نیز چنین تحقیقی ضرورت دارد تا دست‌اندرکاران امورفرهنگی دانشگاه را در برنامه ریزی برای تقویت و توسعه آگاهی قرآنی یاری دهد.

مواد و روش ها

این مطالعه یک مطالعه مقطعی(Cross-Sectional) است. جامعه آماری شامل اساتید اعضاء هیأت علمی علوم پایه و بالینی دانشگاه علوم پزشکی مازندران می‌باشند. در این مطالعه نمونه‌گیری به طریق سرشماری انجام گرفت. جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه محقق ساخته صورت گرفت. ابتدا با مشاوره اساتید صاحب نظر سؤالات مختلف در زمینه‌های مختلف آشنایی با قرآن طراحی شد پس از انجام پیش آزمون، سؤالات به چند دسته شامل: مشخصات عمومی، آزمون قرآنی، دیدگاه‌ها و انس با قرآن تقسیم‌بندی شد. در بخش مشخصات عمومی پرسشنامه اطلاعاتی از قبیل جنس، سن، حکم کاری، حیطه فعالیت و غیره جمع‌آوری شد.در قسمت آزمون قرآنی سؤالات چهار گزینه ای از قرآن مطرح شد (بدون نمره منفی) که در صورت پاسخ کامل به تمامی سؤالات نمره ۷ و در صورت پاسخ غلط به تمامی سؤالات نمره صفر اخذ می‌شد. بخش دیگر پرسشنامه حاوی سئوالاتی در ارتباط با دیدگاه‌های افراد و انس با قرآن بود که پاسخ سؤالات پنج گزینه‌ای (لیکرتی) از خیلی کم تا خیلی زیاد بود. که پس از انجام تست آنالیز پایایی (Reliability Analysis) و آلفای کرونباخ پرسشنامه برابر با ۸۴ درصد به دست آمد و در نهایت پس از بررسی‌های مقدماتی و مجدد اعم از روایی محتوایی، سازه‌ای و پایایی آماری، پرسشنامه نهایی با ۲۷ سؤال آماده شد. در نهایت ۸۸ نفر از اعضاء هیات علمی که شرایط ورود به مطالعه را داشتند، وارد مطالعه شدند. مطالعه در سال ۱۳۸۶ و در دانشگاه علوم پزشکی مازندران انجام شد. در تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار آماری SPSS ویراش ۱۵ و از تست‌های T مستقل و آنالیز واریانس یک طرفه استفاده شده است.

یافته ها و بحث

شرکت‌کنندگان در این مطالعه شامل ۵۹ نفر

Archive of SID

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-12]

www.SID.ir

(۶۷/۰۵ درصد) مرد و ۲۹ نفر (۳۲/۹۵ درصد) زن بودند. همچنین ۵۰ نفر (۵۷/۴۷ درصد) رسمی و۳۷ نفر (۴۲/۵۳ درصد) پیمانی بوده‌اند و ۳۵ نفر (۴۲/۶۸ درصد) از شرکت کنندگان از اساتید علوم پایه و ۴۷ نفر (۵۷/۳۲ درصد) اساتید بالینی بودند. همچنین ۱۴ نفر (۱۵/۹۱ درصد) از آنها مجرد و ۷۴ نفر (۸۴/۹ درصد) متأهل بوده‌اند. براساس یافته های پژوهش حاضر ۴۸ نفر (درصد ۵۴/۵۵) از افراد قرآن را اولین بار در خانه و از اعضاء خانواده فرا گرفته بودند و ۴۵ نفر (۵۱/۱۴ درصد) مهم‌ترین مشوّقشان پدر و مادر بوده است. ۴۴نفر (۵۰ درصد) از پرسش شوندگان در سن کمتر از ۱۰ سال خواندن قرآن را فرا گرفته بوده‌اند و ۱۲ نفر (۱۳/۶۴ درصد) هر ماه رمضان یک ختم قرآن داشته‌اند. ۲۹ نفر (۳۲/۹۵ درصد) هر سال حداقل یک ختم قرآن داشتند و ۲۰ نفر (۲۲/۷۳ درصد) نیز قرآن را به طور نامرتب خوانده ومقیّد به ختم کامل قرآن نبوده‌اند.

میانگین نمره آزمون قرآن (آگاهی) در کل اساتید برابر ۱/۹۹± ۴/۲۳ بود (از حداقل- صفر تا حداکثر ۷)، نتایج بررسی آماری با آزمون T مستقل، بین متغیرهای مستقل جنس، تاهل، وضعیت استخدامی و نوع فعالیت و متغیر وابسته نمره آزمون قرآنی به تفکیک در جدول شماره ۱ آمده است.

جدول شماره ۱: نمره آزمون آگاهی قرآنی اعضاءهیات علمی براساس مشخصات دموگرافیک درسال۸۷-۸۶

		میانگین و انحراف معیار	p-value
جنس	مرد	۴/۳۹ ± ۲/۰۳	p> 0.05
	زن	۳/۹ ± ۱/۹	
	کل	۴/۲۳ ± ۱/۹۹	
تأهل	متأهل	۴/۳۶ ± ۱/۹۲	p> 0.05
	مجرد	۳/۵ ± ۲/۲۸	
	کل	۴/۲۳ ± ۱/۹۹	
وضعیت استخدامی	رسمی	۴/۹ ± ۱/۶۸	P<0.001
	پیمانی	۳/۳ ± ۲/۰۵	
	کل	۴/۲۲ ± ۲	
نوع فعالیت	علوم پایه	۵/۷۴ ±۱/۴	P<0.001
	علوم‌بالینی	۳/۲۱ ± ۱/۶۳	
	کل	۴/۲۹ ±۱/۹۸	

با توجه به نمره آزمون قرآنی تفاوت معنی‌داری بین مردان و زنان و همچنین بین متاهلین و مجردین مشاهده نشد. اما تفاوت معنی‌داری در نمره آزمون قرآنی افراد رسمی و پیمانی یافت شد(P<۰/۰۰۱). به‌عبارت دیگر پاسخ به سئوالات در افراد رسمی نسبت به افراد پیمانی به طور معنی‌داری صحیح‌تر بود و میانگین نمره آگاهی آنها بالاتر بود. همچنین تفاوت معنی‌داری در نمره آزمون قرآنی اساتید علوم پایه و اساتید بالینی یافت شد(P<۰/۰۰۱). به بیان دیگر نمره آزمون در اساتید علوم پایه به طور معنی‌داری بالاتر از اساتید بالینی بود. پس از انجام تست آنالیز واریانس کی طرفه در مورد سوالات مشخص شد که نمره آزمون قرآنی در پاسخ به این سوال «که اولین بار قرآن را در کجا فرا گرفتید؟» تفاوت معنی‌داری دارد. به بیان دیگر در افرادی که در کلاس قرآن و در خانه آموزش قرآن دیده بودند، به طور معنی‌داری نمره آزمون بالاتر از سایر گروه‌ها بود (P<۰/۰۱). همچنین افرادی که در سنین پایین تر از ۱۰ سال خواندن قرآن را فراگرفته بودند، به طور معنی‌داری نمره آزمون قرآنی بالاتری نسبت به سایر رده‌های سنی کسب کرده بودند (P<۰/۰۰۱). افرادی که در منزل هیچگونه تفسیر قرآنی نداشتند، نمره آزمون قرآنی آنها به طور معنی‌داری از سایر گروه‌ها پایین‌تر بود. آنهایی که قرآن را صحیح و بدون غلط می‌خوانند، و همچنین افرادی که در ماه مبارک رمضان بیشتر قران مطالعه می‌کردند، به طور معنی‌داری نسبت به سایر گروه‌ها نمره آزمون قرآنی بالاتری کسب کردند (P<۰/۰۱۸ و P<۰/۰۰۴). افرادی که خیلی کم قرآن را گروهی و مقابله‌ای می‌خوانند و نیز اساتیدی که به هنگام قرائت قرآن ترجمه آنرا زیاد مطالعه می‌کردند نمره آزمون بالاتری از سایر گروه‌ها داشتند(P<۰/۰۰۲ و P<۰/۰۰۱). همچنین افرادی که در جلسات تفسیر قرآن خیلی زیاد شرکت می‌کنند و افرادی که خیلی زیاد قرآن را با فهم معنا می‌خوانند نمره آزمون قرآنی بالاتری کسب کرده‌اند (P<۰/۰۱۳ و P<۰/۰۰۱). افرادی که علاقه

Archive of SID
[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-12]
www.SID.ir

خیلی زیادی به حفظ قرآن دارند، آزمون قرآنی در آنها تفاوت معناداری با سایر گروه‌ها داشت (P=۰/۰۰۳). همچنین اساتیدی که اعضاء خانواده خود را خیلی زیاد به یادگیری و خواندن قرآن تشویق می‌کردند، به‌طور معنی‌داری نمره آزمون قرآنی بالاتری کسب کرده‌اند (P=۰/۰۰۵). در زمینه توجه به مسایل معنوی در دانشگاه‌ها، مطالعات مستندی انجام شده است از جمله آقای شاه‌جهان در دانشگاه تورنتو راه‌های انتقال معنویت و چگونگی تاثیر آن در آموزش و حتی تاثیر آن در عدالت اجتماعی را مورد بحث و تحقیق قرار داده است(۱۷). کینگ (King) تحقیقی با عنوان معنویت و آموزش مراقبت سلامتی در برنامه‌های آموزشی دانشجویان دستیاری طب خانواده انجام داده است(۱۸). آقای چان (Chan) تحقیقی با عنوان «استفاده کشورهای غربی از معنویت شرقی در کاربرد بالینی» انجام داده است(۱۹). تحقیق دیگری توسط بالداچینو (Baldacchino) در مورد آموزش به دانشجویان پرستاری مقطع پیشرفته، برای مراقبت از بیماران انجام گرفته است(۲۰).

در مورد اخلاق اساتید و دانشجویان هم مطالعاتی انجام شده است از جمله ریک ویسبرد (Rick Weissbourd) در دانشگاه هاروارد تحقیقاتی با عنوان اساتید اخلاق، دانشجویان اخلاق به عمل آورده است(۱۲). ارزیابی میزان آشنایی و آگاهی اساتید در رشته‌های مربوطه نیز در چند تحقیق در دانشگاه‌های مختلف مورد مطالعه و تحقیق قرار گرفته است(۱۵،۱۶). مطالعه حاضر که در مورد بررسی میزان آشنایی و آگاهی اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران نسبت به قرآن است، طبعا دربرگیرنده هر سه ویژگی معنوی اخلاقی، میزان ارزیابی آشنایی و آگاهی اساتید است زیرا معرفت قرآنی علاوه بر ابعاد و جنبه‌های فراوان، یک موضوع معنوی و اخلاقی هم می‌باشد که دراین مطالعه مورد تحقیق واقع شده‌است.

در این مطالعه ضمن بررسی توصیفی میزان آشنایی و آگاهی اعضاء هیأت علمی با قرآن، مشخصات افرادی که آگاهی بیشتری از قرآن دارند با آنهایی که آشنایی کمتری داشتند، نیز مورد مقایسه قرار گرفت تا ضمن شناسایی نقاط ضعف و قوت آنها تا حدودی عوامل مؤثر در این زمینه بهتر بررسی شود. مثلاً آموزش قرآن در سنین کودکی در خانواده می‌تواند نقش بسزایی در آگاهی و آشنایی بیشتر از مسائل قرآنی در بزرگسالی داشته باشد. البته این بدان معنا نیست که در بزرگسالی دیگر امکان رشد و آموزش نیست و از دیدگاه برخی از محققین یک دیدگاه عجیب وجود دارد و آن این که رشد اخلاقی ما در دوران کودکی شکل گرفته است و از هنگام بزرگسالی تا زمان مرگ، فرد با آن ویژگی‌ها زندگی می‌کند(۱۲). در حالیکه فرموده پیامبر مکرم اسلام: "اطلبوا العلم من المهد الی اللحد زگهواره تا گور دانش بجوی"(۲۱)، گواه بر تداوم امکان رشد و آموزش است. و به گفته نوام (noam) نمونه‌ای جدید از رشد بزرگسالان نشان دهنده این امر است که ویژگی‌های اخلاقی هرگز ثابت نمیماند بلکه بسته به عوامل مختلف تغییر می‌کند(۲۲). تحقیقات و مطالعات انجام شده در مراکز علمی هم نقش آموزش را در موفقیت‌ها تایید می‌کند. در پژوهشی که توسط سید محمد مهدی هزاوه‌ای و همکاران در مورد مقایسه تاثیر دو روش آموزش مشاوره و راهنمایی بر آگاهی، نگرش و عملکرد اساتید راهنمای تحصیلی دانشگاه علوم پزشکی همدان انجام شده بود، بیانگر تاثیرگذاری روش نخست بیش از روش دیگر بوده‌است(۲۳). علاوه بر این، از آن جا که آموزش‌های قرآنی موجب شکوفایی استعدادهای اخلاقی و معنوی اساتید می‌شود و امکان استفاده از این استعداد و ظرفیت‌ها را در ترویج و توسعه فرهنگ معنوی و اخلاقی در دانشگاه می‌دهد، جهت تقویت روحیه اساتید نیز موثر می‌باشد. تحقیقات هیث (Heath) حاکی از آن است که به کارگیری و استفاده از استعداد

Archive of SID

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-12]

www.SID.ir

اساتید و اشاعه آن در افزایش روحیه آنها بسیار مفیدتر از ترفیع درجه یا حقوق است(۲۴).

با توجه به نتایج این تحقیق پیشنهاد می‌شود : ۱- مطالعات دیگری در زمینه نقش قرآن در ارتقاء سلامت روحی وروانی اساتید ودانشجویان انجام شود. ۲- برنامه‌های فرهنگی جهت آشنایی و به کارگیری آموزه‌های قرآنی در دانشگاه تدوین گردد. ۳- به طور کلی برنامه‌ریزی مدوّن جهت رسیدن به معیارهای استخراج شده برای گروهی که نمره آزمون قرآنی بالاتری کسب کرده‌اند و ایجاد وبررسی انگیزه های لازم جهت رسیدن به آن معیارها مانند شرکت درجلسات تفسیر می‌تواند از برنامه‌های بلند مدت ارتقاء سطح دانش قرآنی اعضاء هیأت علمی تلقی شود. روی هم رفته عدم وجود پرسشنامه استاندارد وعدم سابقه چنین مطالعاتی در کشور و مشکل دسترسی مطلوب به اساتید از محدودیت‌های این تحقیق بوده است.

References

1. Holy Quran, darossaghalain, translated by: professor elahi qomshei, alesra and forghan, surah, section2 & 10, third edition. Qom: 2002. p 283 & 362.
2. Sheikh Mofid, alefsah felemameh, congress of hezareh sheikh mofid, Qom, 1413. anno hejirae-lunar, p. 223. ahmad-ebne Abdollah tabari, Hafez Moheboddin-Zakhayer-Ologhba fe Managhebezavelghorba, Maktabah Alghods. Caire 1977: p 16.
3. Najolbalaghah translation, investigative cultural institute of Emam Ali, Translated by,Mohammad Dashti, oration 176, Third Edition. Qom: 2002. p 236.
4. Dewonport J, pretext of guilt (fawt) to peresence of Mohammad and Quran, Cultural institute of Jahan rayaneh Kosar; Second Edition. Tehran: 2007. p 139.
5. Kalantari E. Islamic theology monthly magazine, Cultural news of Iran and the world, 2007; (54): 55.
6. Zamani M, H.critique and criticism of oraintialistis about Quran, second edition. Qom: boostan book; 2008. p 386.
7. ZarinKob A. Karnameh Eslam, ninth Edition. Tehran: Amir Kabir; 2003. p 82.
8. Mahdavi Nejad G.H. Several ways in rein forcement of self-reliance in scientific and academic assembly in perspective of Quran and narration. Islamic Univ J 2007; (34): 81.
9. Mosavi Z, Jafari M, professor Zargham. Investigation of the effect of Quran reading against Stress between girls Students in Qom City, Congress of role of religion on psychiatry health, Qom City, Dec 15-18, 1997.
10. Jahan Miri S, Haji Pooran Z, Hashem Zadeh I. Investigation of the rate of dejection among Quran reader students incontrast of Quran nonreader students of humanistic science and literature college of Shiraz City, Congress of role of religion on psychiatry health, Qom City, 2001 April 16-19.
11. Schaps E, Schaffer E, McDonnell S. What's right and wrong in character education today. Education Week, 2001, September 12; pp. 40-41.
12. Weisboard R. Moral Teachers, Moral Students. Harvard Univercity: Addison-Wesley; 1996. p 1-9.
13. Mazinani A. The study of consumption and product of scientific information from Iran scientific-educational members, Rahyaft J. 2001; 196-250.
14. Warren Little J. California's School Restructuring Demonstration Program: Lesson about comprehensive School reform and its

Archive of SID
[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-12]
www.SID.ir

effects on students, educators, and school. Excerpt of paper presented at Univercity of California, Berkeley, 1998.

15. Abasalizade F, Sahaf Ebrahimi F, Khosh baten M, Vali M, Safaeyan A. The study of Knowledge and attitude of clinical-scientific members of medical university of Tabriz in dimension of educating out patients medicine. Iran Educ Magazine Med Sci, 2002; 86(7).
16. Alishan N, Khajeh E. The study of the Knowlwge of scientific-educational member of Hormozgan medical university with computer skills. Nama, electronic magazine, Institute of Data and scientific documents of Iran. 2007; 7(1).
17. Shahjahan R.A. Centering Spiritualiti in the Academy, J ff Transformative Educ 2004; 2(4): 294-312.
18. King D.E, Crisp J. Sprituality and health care education in family medicine residency programmes. Family Med 2005; 37(6): 399-403.
19. Chan C.L.W. Ng S.M. Ho R.T.H. Chow A.Y.M. East meets West: applyng Eastern spirituality in clinical practice. J Clin Nurs 2006; 15: 822-832.
20. Baldacchino D.R. Teaching on the spiritual dimension in care to undergraduate nursing student: the content and teaching methods. Nurse Educ Today 2008; 28: 550-562.
21. Majidi G H. hossein, Nahjolfasahe. First edition. Qom: Ansarian institute; 2000. P 665.
22. Noam G. Reconceptualizing maturity: The search for deeper meaning in G. Noam & K. Fischer (Eds.), Development and vulnerability in close relationships. Hillsdale, NJ: Erl baum, 1995.
23. Hazavei S M, Fathi Y. Comparision of effect of two methods include guidance and consulting education on Knowledge, attitude and performance of Scientific members of Hamedan medical university. Improv Med Educ J 2004; 1(2): 85-93.
24. Heath D. School of hoppe: Developing mind and character in today's youth.San Francisco: Jossey-Bass; 1994.

Archive of SID

[Downloaded from jmums.mazums.ac.ir on 2026-11-12]

www.SID.ir